מהדורה למורה – בעיני ילד

שלום עליכם · סיפור קצר · הסיפור הקצר · גרסת רגיל

במהדורה זו: מפתח תשובות לכל התרגילים, הצעות לתשובות פתוחות ומחוון קצר. בדפי התלמיד: שם/כיתה/תאריך, חלק א׳ (הבנה), חלק ב׳, חלק ג׳ (כתיבה) וכרטיס יציאה לגזירה.

תשובות – חלק א׳ – הבנה

תרגיל 1: 1–**ב** (ילד במשפחה) · 2–**ב** (פורים) · 3–**ב** (מצבה מפוארת עם מעלות טובות) · 4–**א** (לסעודת פורים אצל הדוד) · 5–**ב** (פחד)

תרגיל 2: 1–**נכון** · 2–**נכון** · 3–**לא נכון** (החתן הזבן – חסר טקט) · 4–**לא נכון** (הדוד הרץ – קפדן ומאיים)

תרגיל 3:

1. לסעודת פורים אצל הדוד הרץ, אחיה העשיר של האם. המשפחה תלויה בו ורוצה לרצות אותו, ולכן כולם מתלבשים יפה ומתכוננים בלחץ.
2. הוא מתנהג בחופשיות כאילו הוא בביתו: מדבר בקול על הבוץ וחושש לערדליו, מוציא ממחטה גדולה וריחנית. אבא מציג אותו בלחש, כאילו הודה בפשע.
3. כשבן משפחה שר בקול משונה, הילד פורץ בצחוק, מקבל סטירה, וכל הילדים צוחקים שוב. בסוף הוא מסולק למטבח, לרחוב ולביתו, בוכה ופגוע.

תשובות – חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

תרגיל 4: 1–**א** · 2–**ד** · 3–**ב** · 4–**ג**

תרגיל 5: 1–**מספר** · 2–**אירוניה** · 3–**דימוי**

תשובות – חלק ג׳ – חשיבה וכתיבה

תרגיל 6: הילד רואה בכנות את מה שהמבוגרים מעדיפים להעלים: שכולם מפחדים מהדוד ולא אוהבים אותו, שהם מתנהגים בצביעות כדי לרצות עשיר. הוא מספר את הדברים בתמימות, ודווקא כך הם נחשפים.

תרגיל 7: הצחוק הוא תגובה טבעית ואמיתית למצב מגוחך ומלא מתח. הוא 'שובר' את השקט המזויף. העונש שהוא מקבל מראה שבעולם המבוגרים אסור לומר את האמת בקול.

תרגיל 8: תשובה אישית מנומקת: למשל, כן – מתוך כבוד משפחתי ותלות כלכלית; או לא – כי ההתנהגות הזאת מלמדת את הילדים צביעות ופחד.

תרגיל 9: מחוון קצר: שמירה על פרטי העלילה (3), נקודת מבט עקבית (3), תיאור רגשות ומחשבות (2), לשון ופיסוק (2).

כרטיס יציאה

תשובות אישיות. תשובה מלאה: עונה על השאלה, נשענת על פרט מן היצירה, כתובה במשפטים שלמים ובסדר הגיוני.

• שאלה לדיון בכיתה: מתי מותר ומתי כדאי לומר את האמת גם כשהיא לא נוחה למבוגרים?

• הזמינו דוגמאות מחיי היום-יום בלי לחשוף סיפורים אישיים רגישים; השיתוף רשות.

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בעיני ילד

שלום עליכם · סיפור קצר · הסיפור הקצר

תזכורת קצרה: המספר הוא ילד שאמו 'מטפלת' בלי הרף באפו ומבקשת שיתנהג כמו בן אדם. לקראת פורים כל המשפחה מתרגשת ומתכוננת לסעודה אצל הדוד הרץ, אחיה העשיר של האם, אף שבסתר אף אחד לא אוהב אותו. האחיות תופרות שמלות, האם מתקנת כפתורים, והחתן של האחות הגדולה – זבן פשוט וגס – מצטרף ומביך את כולם. ליד שולחנו של הדוד שוררים שתיקה ופחד, וכשהדוד דורש שישירו, אחד מבני המשפחה שר בקול מוזר ומזויף. הילד פורץ בצחוק, מקבל סטירות, צוחק שוב, ולבסוף מסולק הביתה בבכי. הסיפור נגמר בתיאור המצבה המפוארת של הדוד הרץ, שעליה חרותות רק מעלות טובות.

חלק א׳ – הבנה

1 הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מי מספר את הסיפור?
○ א. הדוד הרץ ○ ב. ילד במשפחה ○ ג. האם ○ ד. מספר כל-יודע
2. לאיזה חג קשורה הסעודה?
○ א. פסח ○ ב. פורים ○ ג. חנוכה ○ ד. סוכות
3. מה מופיע בסוף הסיפור?
○ א. חתונה ○ ב. מצבה מפוארת עם מעלות טובות ○ ג. מכתב ○ ד. מתנה
4. לאן הולכת המשפחה?
○ א. לסעודת פורים אצל הדוד ○ ב. לבית הספר ○ ג. לשוק
5. מה מרגישים כולם ליד הדוד?
○ א. שמחה ○ ב. פחד ○ ג. רעב בלבד

2 קראו כל צמד: דמות – תכונה. סמנו נכון או לא נכון. אם לא נכון – כתבו את התכונה הנכונה.

#	דמות – תכונה	נכון / לא נכון	תיקון (אם לא נכון)
1	האם – לחוצה ומתביישת	נכון / לא נכון	
2	הילד המספר – כן ושובב	נכון / לא נכון	
3	החתן הזבן – כן ושובב	נכון / לא נכון	
4	הדוד הרץ – לחוצה ומתביישת	נכון / לא נכון	

3 ענו במשפט או שניים.

1. לאן יוצאת המשפחה בפורים, ולמה ההכנות כל כך גדולות?

2. מה עושה החתן של מרים-רייזל שמביך את המשפחה?

3. מה קורה לילד בסוף הסעודה?

חלק ב׳ – מושגים וכלים ספרותיים

4 התאימו כל כלי ספרותי לדוגמה שלו מן היצירה. כתבו את האות המתאימה.

#	כלי ספרותי	האות		דוגמה מן היצירה
1	מספר		א	מספר בגוף ראשון – ילד. הוא תמים, אבל דרכו אנחנו מבינים יותר ממה שהוא עצמו אומר.
2	אירוניה		ב	מרים-רייזל המובכת 'לוהטת כמו גג קש שאחזה בו הלהבה' – דימוי מוגזם ומצחיק שמראה את הבושה.
3	דימוי		ג	רצף 'צחוק – סטירה – צחוק – מכות' חוזר שוב ושוב ויוצר הומור ועצב יחד.
4	חזרות		ד	המצבה מהללת את הדוד כאדם טוב ונדיב, אף שכל הסיפור הראה אותו קפדן ומפחיד.

5 השלימו את המונח המתאים מתוך מחסן המילים.

מחסן מילים: סמל מספר דימוי אירוניה

1. _____ – הקול שמספר את הסיפור; יכול להיות דמות בסיפור (גוף ראשון) או קול מחוץ לסיפור (גוף שלישי)
2. _____ – פער בין מה שנאמר או מצופה לבין מה שקורה באמת
3. _____ – השוואה בין שני דברים בעזרת מילת השוואה: כמו, כ־, דומה ל־

חלק ג' – חשיבה וכתיבה

6 שאלת פרשנות

למה הסיפור נקרא 'בעיני ילד'? מה הילד רואה שהמבוגרים מסתירים?

7 שאלת פרשנות

מה מבטא צחוקו של הילד בסעודה?

8 שאלת הערכה – הביעו עמדה ונמקו

האם המשפחה הייתה צריכה להמשיך ללכת לסעודות אצל הדוד? נמקו.

9 משימת כתיבה

כתבו את סעודת הפורים מנקודת המבט של הדוד הרץ או של האם. מה כל אחד מהם הרגיש? שמרו על פרטי העלילה.

כרטיס יציאה

בעיני ילד · שם: _____

1. איזה רגע בסיפור של היום נשאר איתך, ולמה?

2. הסבירו במשפט אחד מהי אירוניה וצרפו דוגמה.

3. שאלה אחת שהייתם רוצים לשאול את אחת הדמויות.